

Rågvete

Sven-Åke Rydell, Hushållningssällskapet Östergötland

Fidelio är fortfarande den totalt dominerade sorten i hela området tack vare sina höga avkastningspotentialer samt god övervintringsförmåga, men utmanare är på väg. Rågvete passar på alla jordar utom på de allra styvaste lerorna, mycket på grund av att etableringen på hösten är väldigt viktig för att få avsedd avkastning och en säker övervintring. Rågvete är ett mycket intressant högavkastande alternativ till fodervete och etanolvete.

Årets rågveteförsök fick en något senarelagd sådd, dock inte så sent som 2003, och det har helt klart varit negativt för avkastningen i vissa försök. En lyckad etablering på hösten är mycket viktigt för att säkerställa en stabil övervintring och för att utnyttja grödans höga avkastningspotential. Detta är en av orsakerna till att rågvete går bra på nästan alla jordar utom på de allra styvaste lerorna där det kan vara svårt att lyckas med etableringen.

Totalt såddes nio regionala sortförsök i rågvete. Samtliga skördades och ingår i sammanställningen. Försöken behandlades blockvis vid tidig axgång med 0,3 l Comet + 0,6 l Proline, en hög dos om man jämför med praxis men för att kunna bedöma sorternas avkastningspotential och sjukdomskänslighet krävs en högre dos. I figur 1 redovisas behandlingseffekterna och i tabell 1 finns flerårsresultat.

Det finns flera sorter som är på väg in på marknaden. SW kommer med Dinaro till 2007 men sorten kan eventuellt finnas i mindre mängder redan 2006. Dinaro är

klart tidigare än Fidelio, har kort strå och en bra stråstyrka. Dinaro har mycket höga skördesiffror och en vinterhärdighet minst i klass med Fidelio och är en trolig storsäljare i vårt område. Dinaro och Fidelio har samma polska förädlare.

Inpetto testas också av SW, sorten finns under uppförökning i Tyskland. Inpetto är en kortvuxen stråstyv sort från Holland med bra resistens mot Septoria, se figur 2. Den har mycket bra avkastning men fick lite problem med vinterhärdigheten 2003.

SW kommer även med Talentro, som har testats två år i vårt område, men den har haft något ojämna skörderesultat. Talentro är i dag största sort i Tyskland så utsäde är inte något problem. Talentro är en holländsk kortstråig tidig sort med mycket bra stråstyrka, den har tidig mognad och är av intresse jämfört med Fidelio. Talentro har troligen något för dålig vinterhärdighet för Mellansverige men ger hög avkastning i södra Sverige och planeras ersätta Algalo där. Egenskaper för rågvete, se tabell 2.

Från Scandinavian Seed kommer Triticon 2006, den har testats två år i vårt område med ojämna skörderesultat. Skall enligt förädlaren passa mycket bra på lättjord tack vare dess långa strå. En intressant sak är att förädlaren säger att sorten går att så på våren, detta är inte testat i Sverige men kommer att provas försöksmässigt 2006.

Flerårsmedeltalet visar att Fidelio börjar få konkurrens och i tabell 3 redovisas flerårsmedeltal och årsvisa skördar uppdelat områdesvis. Nya sorter är på gång Dinaro, Inpetto eller Triticon det är frågan. Men Dinaro verkar vara den något odlingssäkrare av dessa. En kall vinter vore intressant så vi kan

välja tronarvinge till Fidelio, men tillsvidare så är Dinaro den troliga nya arvprinsen på rågvetemarknaden för vårt område. Mycket hög skördenivå, bra vinterhärdighet och att den mognar ca tre dagar tidigare är viktiga orsaker till det kommande tronskiftet. Fidelio har nackdelen med den relativt sena mognaden, skörden av Fidelio blir ungefär samtidigt som sena höstvetesorter, vilket skördemässigt kan bli ett problem. Men då många av de nya höstvete sorterna mognar tidigare kan det även vara en fördel.

De senaste åren har Marshall legat med i samtliga rågvete försök, 2003 och tidigare var det Kosack. Fidelio har legat med i minst ett av höstveteförsöken på varje försöksplats i området. Detta för att undersöka hur konkurrenskraftigt rågvete är jämfört med höstvete under olika odlingsbetingelser, se tabell 4. Återigen har Fidelio avkastat högt i jämförelse med fodervetet Marshall, framförallt i rågvete försöken. I höstveteförsöken missgynnas Fidelio av den sena sådden i vissa försök.

Två år i rad har vi i försök i Mellansverige noterat att Fidelio verkar klara låga pH bättre än höstvete, 2004 var det på Brunnby gård vid pH 5,4 gav Fidelio 46% högre skörd mot Marshall. 2005 på St. Bärby Öresundsbro pH 5,5 gav Fidelio 24% högre skörd än Marshall. Detta är endast 2 försök men mycket intressant tendens som eventuellt borde utredas bättre.

Sortbeskrivning

FIDELIO (SW) är en polsk relativt kortstråig sort med medelhög stråstyrka. Sent mognande sort med hög avkastningspotential och god odlingsssäkerhet tack vare bra övervintringsförmåga. Kärnan är ganska stor.

DINARO (SW) är en polsk kortstråig medeltidig sort med mycket bra stråstyrka. Medeltidig mognad med hög avkastningspotential och en god odlingsssäkerhet tack vare bra övervintringsförmåga. Låg rymdvikt och en medelstor kärna.

INPETTO är en holländsk kortstråig medeltidig sort med mycket bra stråstyrka. Har givit mycket hög avkastning i Mellansverige men skadades något av vintern 2003. Medeltidig mognad och relativt hög rymdvikt. Bra resistens mot Septoria.

TALENTRO, (SW) är en holländsk kortstråig tidig sort med mycket bra stråstyrka. Tidig mognad och relativt hög rymdvikt. Troligen något för dålig vinterhärdighet för Mellansverige men med hög avkastning i södra Sverige.

TRITICON, (SSd) är en tysk tidig sort med långt strå som passar bra på lättjord. Bra fältgröningsresistens i tyska försök. Troligen något för dålig vinterhärdighet för Mellansverige men med högre avkastning i södra Sverige.

Tabell 1. Rågvete. Avkastning 2005. Område D-G. Obehandlat och behandlingseffekt. Mätare: Fidelio

Sort		2005		2000-2005	
		Rel.skörd Obehandlat	Behandlings- effekt i kg	Rel.skörd Obehandlat	Behandlings- effekt i kg
Fidelio	kg/ha	8350	+300	7380	+550
	rel.tal	100		100	
Dinaro		8070	+670	7590	+720
Inpetto, 313		8320	+350	7610	+540
Talentro		7810	+480	7290	+630
Triticon		6200	+60	6270	+390

Tabell 2. Rågvete. Beståndsegenskaper för olika sorter. Femårsmedeltal från hela landet 2001-2005

Sort	Planttäthet	Strå- styrka, %	Strå- längd cm	Mognad dagar	Liter- vikt g	Tusen Korn- vikt g	Protein- halt %
	Vår %						
Fidelio	93	91	96	321	720	49,0	11,6
Dinero	93	96	89	318	710	42,0	11,1
Inpetto, 313	88	98	91	318	734	46,5	11,4
Talentro	92	95	92	317	735	50,1	11,9
Triticon	78	87	107	317	721	49,9	12,9

Tabell 3. Rågvete. Avkastning årsvis 2003-2005 samt medeltal 2001-2005 Mätare: Fidelio

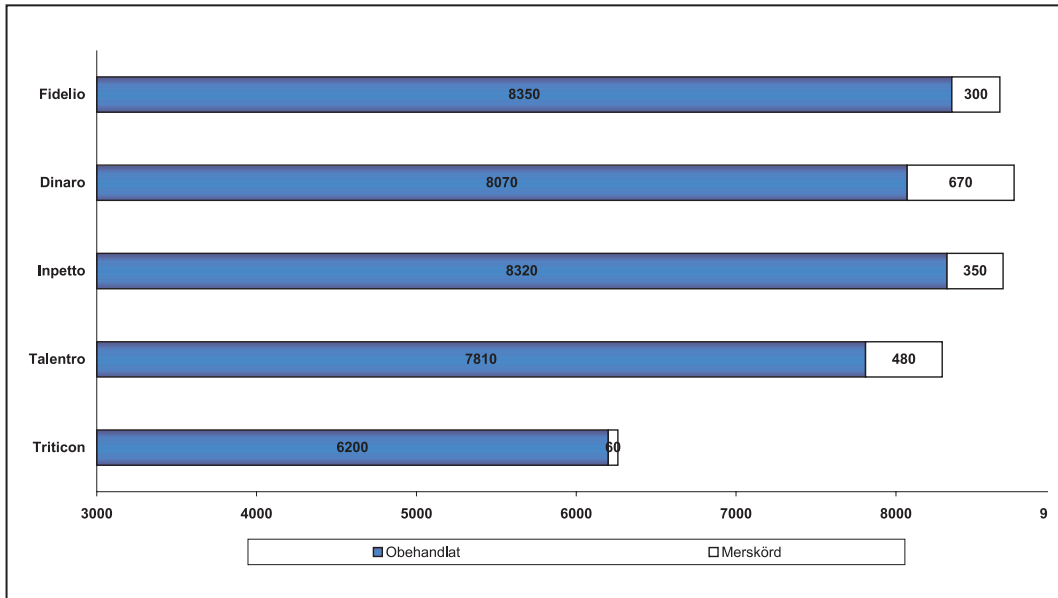
Område	D				E				F			
				Medel 2001- 2005				Medel 2001- 2005				Medel 2001- 2005
Sort/Årtal	2003	2004	2005	2005	2003	2004	2005	2005	2003	2004	2005	2005
Fidelio	5720	9970	11260*	9090	5180	8440	7010	7040	4660	8540	8030	6970
	100*	100*	100*	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Dinero	99*	109*	101*	102	106	108	103	102	127*	115	97	107
Inpetto, 313	82*	107*	102*	98	102	109	106	104	104*	113	99	106
Talentro		105*	95*	96		107	104	103		110*	88*	97
Triticon		101*	85*	88		97	84	86		105	64	81

Tabell 4. Avkastning årsvis 2003-2005 samt medeltal 2001-2005 i rågvete försök respektive höstveteförsök, Mätare: Fidelio

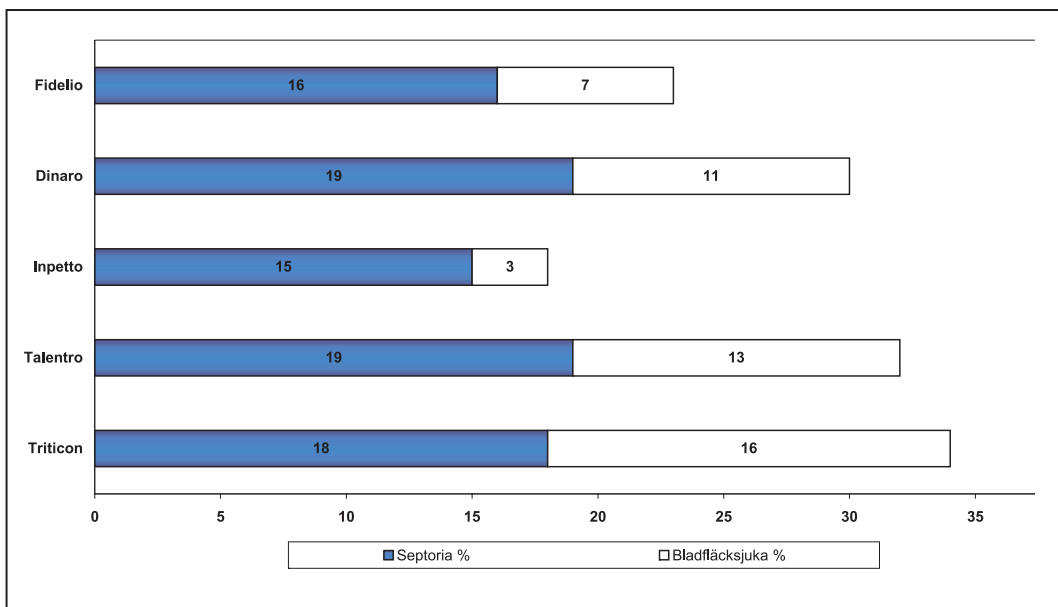
Område	D				E				F				G
				Medel 2001- 2005				Medel 2001- 2005				Medel 2001- 2005	Medel 2001- 2005
Sort/ Årtal	2003	2004	2005	2005	2003	2004	2005	2005	2003	2004	2005	2005	2005
Relativ skörd i rågvete- försök													
Fidelio	5720	9970	11260*	9090	5180	8440	7010	7040	4660	8540	8030	6970	
	100*	100*	100*	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Marshall	**	85*	79*	75	**	95	94	89	**	91	87	86	
Relativ skörd i Höstvete- försök													
Fidelio	7630	9270	11360	9630	6770	7800	8920	7820	5420	8760	8020	7690	5740
	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Marshall	93	92	94	93	95	98	100	97	120	102	109	102	98

* Endast ett försök

** Värde saknas på Marshal, (Kosack = D 73, E 82, F 106)

Figur 1. Behandlingseffekter Rågvete.

Figur 2. Rågvete. Sortskillnader sjukdomar.